

БАЊАЛУЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА - БАЊА ЛУКА

Год. III - Број 71

Бања Лука, 1 јануар 1955

Пријеран дим. 20

VEDRINA I POUZDANJE

ovogodišnje pripreme potstiču čovjeka da se zamisli nad minulom godinom: koliko je u njoj urađeno, šta se za taj period dogodilo, da sagleda i ono što je pred nama u idućoj godini.

A minula godina za nas Jugoslovane obilovala je takvim događajima, takvim dostignućima, takvim pobjedama i uspjesima u svojoj unutarnjoj izgradnji i u spoljno-političkim odnosima da će sigurno u poslijeratnoj historiji naših naroda predstavljati jednu od njenih najsvjetlijih stranica.

Zato je proslava ove Nove godine ispunjena radošću ljudi svjesnih da su učinili mnogo, uvjeren da razvitak kakav je naš znači sigurnost i bezbjednost sutrašnjice. Društveni odnosi u kojima je došla do izražaja snaga i volja miliona, urodili su bogatim plodovima koji su očiti na svakom koraku.

Hiljadudevetstoinapadesetpeti godina u koju ulazimo je deseta godina našeg mirnog razvitka — kratko razdoblje u životu jednog naroda po trajanju. To je još prijed generacije koja je iznijela na leđima Oslobođilački rat i koja je 1945. godine bez prekida nastavila djelo revolucionarne borbe. Za tih deset godina bilo je mnogo teških i mnogo slavnih dana u izgradnji zemlje — zaostale kao što je naša u ekonomskom i kulturnom pogledu, osiromašene do kraja u ratnim nemirima, osakaćene teškim životima rata. A to nije bila laka stvar. To su godine i dani teških fizičkih napora čitavog naroda, to su dani i noći krčenja i traženja novih puteva, to su godine velikih dostignuća koje je narod činio da bi stvorio bolji život i osnaženje svoje zemlje. U ovoj godini prorađele najveći dio objekata naše mlade industrije. Smanjenje investicija u ključne objekte omogućile veće ulaganje u poljoprivredu, u stanbenu izgradnju, u prosvjetne i zdravstvene objekte, u povećanje životnog standarda uopšte.

Ne samo da su izbrisani i zadnji tragovi tužne ratne pustoši, nego se iz temelja izmijenio izgled zemlje, izmijenili su se ljudi, njihovi pogledi na život, na zajednicu, na budućnost. Razvila se snažna društvena inicijativa, vjera u snagu kolektivna, bez čega nema vedrine, nema pouzdanja u sutrašnjicu.

Radničko i društveno upravljanje naše zemlje obuhvatilo je i obuhvata u svakodnevnom radu sve više građana. Socijalistička misao postala je vladajuća misao — prodrla je u svako naše selo, u svaku porodicu. Ona upravlja našom svakodnevnom praksom i dobija svoj izraz u aktivnom odnosu naših ljudi prema svakom pitanju društvenog života. To je najbolje odrazio Drugi kongres Saveza komunista Bosne i Hercegovine koji je održan prije nekoliko dana. Kongres je dao ocjenu šestogodišnjeg razvitka naše Republike i odredio zadatke koji stoje pred nama. U postavkama referata na Kongresu, u diskusijama, u zrelosti sa kojom su delegati raspravljali, u rezultatima koji su izneseni, jasno se vidio put naše zemlje — naš razvitak u kome borhom radnih ljudi rastu proizvodne snage zemlje, a istovremeno raste socijalistička svijest svakog čovjeka. Kongres je pokazao da je izgradnja socijalizma velika škola u kojoj se školuju milioni radnika i seljaka u praksi izgradnje novih društvenih odnosa i materijalne snage zemlje.

Piše:

DUSANKA KOVAČEVIĆ

Takav unutarnji razvitak i spoljna politika naše zemlje snažno su podigli ugled socijalističke Jugoslavije i istakli je u svijetu u red prvih boraca za mir, za ravnopravne odnose među narodima, a protiv blokova i zavjera protiv mira i sigurnosti u svijetu.

Ti uspjesi očigledni su za svakoga.

Poslije šest godina napada i diskriminacije Informbiroa prema našoj zemlji doživjeli smo jednu od najvećih moralno-političkih pobjeda, koja znači pobjedu ne samo za našu zemlju nego i za čitav međunarodni demokratski radnički pokret. Normalizovanje odnosa sa Sovjetskim Savezom i istočnim zemljama, na njihovo traženje, znači još jedan udarac birokratizmu i pokušajima da se narodima nametnu neravnopravni odnosi.

Došlo je do stvaranja Balkanskog pakta — važnog instrumenta mira u ovom dijelu Evrope.

Riješeno je Tršćansko pitanje — ne diktatom velikih nego sporazumljivanjem i aktivnim učesćem naše zemlje u rješavanju pitanja Trsta.

Učvršćene su veze i stvoreni prijateljski odnosi sa mnogim zemljama čiji narodi i vlade žele saradnju na ravnopravnoj osnovi, koji žele mir i dobre odnose.

Dok zemlja bude slavila dolazak Nove godine sa novim nadama, sa čvrstom vjerom u svoje neizmjerne snage, drug Tito koji je inicijator svih naših pobjeda biće još uvijek daleko od nas. Možda će, kako smo naučili, na Novu godinu u ponoć stići njegova čestitka narodima svoje zemlje. Svako od nas želi da čuje njegovu poruku, svi smo jednim dijelom svojih misli sa njim, svi pratimo njegov put sa ponosom, jer znamo da je kreauo u daleke zemlje da i dalje učvršćuje djelo mira i prijateljstva među narodima. Svi pratimo njegov put sa brigom i željom da nam se što prije vrati.

Svoje prve misli, prve čestitke za Novu hiljadudevetstoinapadesetpetu godinu radni ljudi Jugoslavije upućuju svom najboljem drugu i prijatelju drugu Titu.

U OVOM BROJU DONOSIMO

- NEIMAR MIRA
- TAKAV JE NAŠ PUT
- KOMUNA — TEMA DANA
- SRETNA ZAMISAO SAHADNJE
- ZAPISI IZ NOB
- KULTURNI PHILOZI Vlade Mađarevića i Radivoja Papića
- REPORTAŽE
- PRIPOVLIETKE
- PJESME
- SPORTSKI PRILOZI

1955

Vaša radost

Iva zejlu mnogih od vas pripremili smo u ovom novogodišnjem broju i sranu za vas napisane. Kako vidite, kutak koji smo urešili za vas od BI vas zaboravili, nije ovoga puta tako uzak — ima tu priča i pjesmica i zagovetki koje su sastavili i pričuili za vaš vasli naši drugovi i drugarice, pioniri i pionirke našeg grada.

Vi znate, naši pioniri, da na kraju svake godine radni ljudi u fabrikama, preduzećima, ustanovama, trgovinama i zadrugama prave zaključne račune. Odabiraju, odzimaaju, množe, sveduju rezultate svog rada. I onda, na kraju kaže je ispaio dobro ili loše kazu: „E, dobro nam je bila ova godina«. Drugi opet kazu: „Nije nam valjao posao«. Sigurno i vi koji idete u školu, pa ako i ne idete zbog toga sto ste još mali, kad se okupite oko svoje pionirske organizacije kazete: „Eto, dobro smo učili, bili vrljani i slusali svoje nastavnike i roditelje — ono sto upravo vase mame i tate tako zejtno ocekuju od vas. U našoj zemlji se na vas najviše mnogo polaze i vi ste nada i budućnost naših naroda. Kao sto vasi roditelji nastoje da vam pruže mnoga zagovetstva da bi bili marljivi, lijepo vasprišana i uređana djeca, tako i svi naši radni ljudi zeje i trude se da vase djetinjstvo bude sretno i radosno. U to ste se vi sigurno mogli i uvjeriti prilikom ovogodišnjeg praznika »Dječe nedelje« kada su drustva »Prijatelji djece« kroz nekoliko dana davalia razne priredbe za djecu, djerna poklone i organizovala posjete kinu i pozorištu. Pa i iz njihovog rada treba izvuci zaključke i odrediti sto treba datje raditi.

Sto ce biti 1955 godine!

Zamoite svoje mame i tate, a bogme i sve članove društva »Prijatelji djece« koje se stara o vama da i u 1955 godini za vas pripreme još više raznih priredbi, da otvore nova igralista, jasice, izletista i da uopšte razviju još veći, plodniji rad — da bi vam zivot bio još vedriji i sretniji. To neka bude njihov poklon u nastupajućoj 1955 godini.

Ove godine, nadamo se, svi ste bili dobri, dobro ste učili i slusali roditelje, a ukoliko neko nije bio takav, potrudite se i vi da mu sa svoje strane na sastanku pionira ukažete na slabe strane, kako bi ih ispravio. Djeda Mraz će i ovog puta, kako smo čuli, izvršiti svoje obaveze koje ima prema govoru sa društvom »Prijatelji djece«. Možemo vam reći da će vas Djeda Mraz ovog puta obradovati raznim poklonima kao što su knjige lijepih bajki, slikovnice, bonbone i čokolada i ko zna sa čime još što vi volite. Ako se dogodi da bude greška i da zaboravi nekog od vas, javite nam jer i Djeda Mraz u svom velikom poslu može da se zbuni. Mi ćemo ga sa svoje strane upozoriti da te greške ispravi u 1955 godini.

Sa najboljim željama da u 1955 godini budete svi sretna, radina i vesela djeca i dobri učeni, naša redakcija čestita vam novu 1955 godinu!

Seko, da vidim tvoj novogodišnji dar

Novi Godina

Nova godina je tu
Staroj godini je kraj
Djeca se sankaju
To je pravi raj.
Djeda mrazove sanke će da pojure
On sprema poklone djeci svoj
Nova godino zato nestrpljivo čekam
dolazak tvoj.

Goran JESE
poletarac II. grupe,
Određe »Šoš Mažar«

Пионир Момир

По добру гласу
уписах једног
дјечака вриједног
витка у стасу.
Он није велики,
а нити стар,
А већ је десетар —
ког зову Челик.
Име је то
добро он
к'о шампион
још прошло лето.
Није то било

у борби славној
у ноћи тамној
али је било.
На слету „Партизана“
прочуо се он
и пост'о шампион
једнога дана.
Најбољи пионир
и у школи одличан-уредан
и код куће послушан-вриједан,
то је наш Миомир.

Чика ВАСЈА

REBUSI

S N X

ENA

H R JA
i x

J S=C

KR KR
KR DL KR
KR KR KR

MO

š a

NO
ša100M²
H=D

KUKAVICA

U južnom dijelu Kine kukavica se često tuje, ali se vrlo rijetko vidi. Ona je slična kosu, samo je nešto veća. Crna je kao gar, a jako i zvonko pjeva svoju jednoliku pjesmu: »Ku-ku-ku«.

Kinezi o njoj pričaju ovu priču:

U nezapamćena vremena odoše od svoje kuće, jedne lijepe noći, po divnoj mjesecini, dvije male djevojčice. One se uspese na brijeg da vide rasevjetane jagode, koje otvaraju svoje cvjetne listiće samo noću.

Te jagode su u Kini zelene i preko zime, sa bijelim cvijetom i plodom, koji je, i po obliku i po boji, sličan našim jagodama.

Kad su šetajući i veselo čavrljajući odmakle daleko, skoči na jednom jedan tigar među njih. Šepta svojim snažnim šapama jednu sestru, koja se zvala Ah Ku, i odnese je u gustu šumu.

Sirota Ah So, druga sestra, bliže se tako uplašila da dugo vremena nije znala šta da radi: samo je preneračena, gledala u pravcu kuda je išezla Ah Ku.

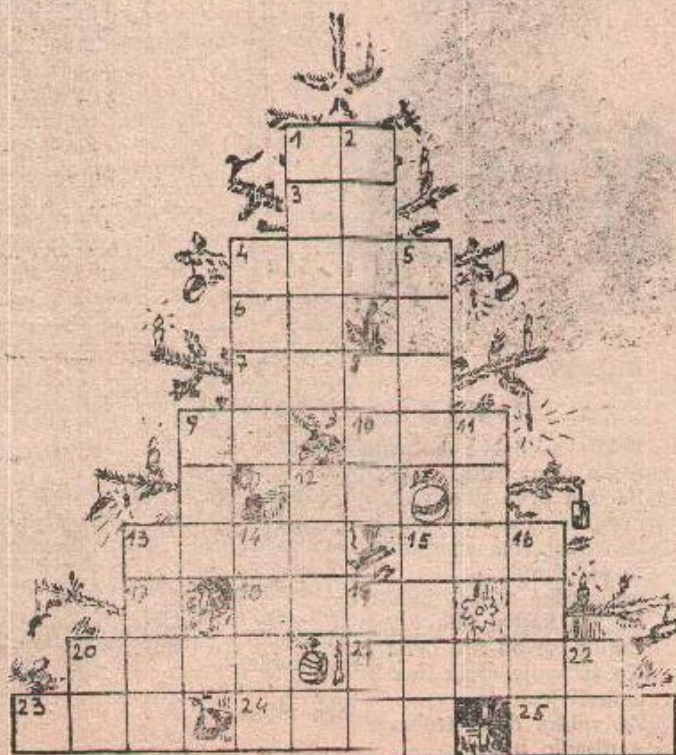
Najzad pejurli u trku u šumu, vičući što je jače mogla: »Ah Ku, sestro moja, gdje si? Ah Ku-Ah Ku-u-u-u!«

Tako ona kao ptica tuta jednaku po šumama južne Kine, doživljujući neprestano: »Ax Ku-ku-u-uu«

(Kineska priča)

ORTEŽ ZA BAJKU: Justina Boban, uč. I raz. gimn.

Vidje sam neki dan nekog malog Žarka. To je java, a ne san, niti kakva varka.

Kmezo se cjelog jutra, plakao bi danas-sutra; mamu, tati ucjenjiv'o u tome je on uživo.

Koliki je nevaljalko ovaj mali đeran Žarko,

komšiluk sav o njem' priča uško, deda, tetka, čiča...

Ne voli ga redom niko, što je Žarko lakav plačko,

jer ne sluša dobro nikog i sve mu je naopaka.

Natli su ga jednog dana gdje u bistu plače,

Drugog dana prikos stvaru po krevetu skače.

Jedanput je dig'o nos i po snijegu trč'o bos;

a kod krmka usred lokve našo mjesto da tu tropne.

Kad se dieca igraju on hoće da spava;

a kad drugi ručaju njega boli glava.

Dok se drugi sunčaju zimski kaput traži,

a kada se kupaju on švrlja po plaži.

Umiti se neće sam, bila veće ili dan.

Uvijek hoda zapazan, kmezljiv, smrknut, uplakan.

Kad ga mama opere on se blatom kalja,

ni u čemu nema mjere i to mu ne valja.

Zato dobro svi ga znajte, pa po sebi pogledajte,

ima li tu Žarko druga pa nek' mu se svako ruga.

Čika VASJA

Križaljka

VODORAVNO: 1) 1) 3) lične zamjenice, 4) ponova, 5) Egipatsko božanstvo, 7) sinjska narodna igra, uzvik čuđenja, 10) dopis, 12) ispućen dio kopna u moru, 13) muško ime, 15) grčka božica srdžbe, 18) mitski letač, 20) vrsta diza lice, 21) muško ime, 23) zmijska kraljica, 24) možar, 25) car životinja.

USPRAVNO: 1) vrsta dragog kamena, 2) ostale, 4) koštunjavi plod, 5) pritičak, 9, telefonski poziv, 11) obor, 12, određeno vrijeme, 13) vrućina, sparina, 16) poziv (tuđi), 19) skr. muško ime, 20) upitna čestica, 22) pokazna zamjenica.

SA SVIH STRANA

НОВОСТИ ЗА НАШУ ДЈЕЦУ

Познато је да су деца у нашем граду досада имала врло мало могућности да се културно разоноде. Родитељима је био проблем куда одвести дијете, чиме обогатити садржај његовог живота, чиме испуњити слободно вријеме.

Деца су била упућена на улицу, на филмове који су својим садржајем најчешће негативнио дјеловали на формирање моралног лика дјетета и на стварање разних навика. Улица је створила могућност да паша дјеца обогате ријечник свим могућим погрдним ријечима, провскама и фараџерским смицалицама, па их често ни њихови родитељи не могу разумјети. Улица их је упутила на друштво у коме сазнају о животу на највулгарнији начин. Она чини да се на нашим судовима воде поступци против криминала малолјетника.

Размотривши ове чињенице и садашње могућности, Градски савјет друштва „Пријатељи дјеце“ је приступио организовању пионерског и луткарског позоришта и балетске групе како би окупио дјецу око извршавања неких

корисних активности, а уједно да се оспособе да својим радом створе себи културну разоноду у слободном времену.

Пионерско позориште ће почети са примањем 4. Јануара 1955. године у 10 сати оних који имају паставу послје подне, а у 18 сати истога дана оних који су на пастани прије подне.

У исто вријеме ће се примати и деца за балетску групу.

За пионерско позориште ће се примати талентовани пионери и пионирке од 3 до 8 разреда осмогодишњих школа, а у балетску групу од 1 до 4 разреда и стих школа.

Пријем ће се вршити у Дому културе, гдје ће се и одвијати припремање претстава и вјежба балета, док ће се претставе одржавати у Народном позоришту, које је имало разумјевања за ове потребе и одредило термине за одржавање пионирских претстава уз њихову помоћ.

Свим групама ће руководити стручна лица, што је гаранција за успјешан рад.

В. М.

GRIGOR VITEZ:

Kako živi Antun-tun

U desetom selu
Živi Antun-tun
U njega je malko
Neobičan um.

On posao svaki
Na svoj način radi;
Jaja za leženje
On u vrtu sadi.

Kad se jako smrači,
On mrak grabi loncem;
Razlupano jaje
On zašiva koncem.

Da l' je jelo slano,
On to uhom sluša;
A ribu da pjeva
Naučiti kuša.

Na livadu tjera
Pticki da pase;
Da mu miševе lovi,
On zatvori prase.

Guske sljenom hrani;
Snijegom soli ovce;
A nasadi kvočku
Da mu leže novce.

Kad kroz žito ide,
On sjeda u čun;
Sasvim na svoj način
Živi Antun-tun.

KRILOV:

DVIJE BAČVE

Vozile se bačve sadržaja razna:
jedna puna vina, druga posve prazna.
Pa dok prva tiho, nečujno odmiče,
druga skače, viče
i s tutnjavom strašnom visok diže prah,
te već izdaleka
prolaznike od nje hvata pravi strah.
No ma kakva bila tutnjava i dreka,
uzalud se od nje neka korist čeka.
Ko za svoja djela ima bučne hvale —
pameti je male.
Za velika djela treba mnogo muke,
a nimalo buke.

BAKIN SAT

Pisala mi baka pismo:

— Mi na domu zdravi svi smo,
samo kuka, samo jao,
sat je lepi naš nestao!

A sat naš
ti već znaš.

Bez kazaljki, bez brojeva,
on ne kuca, već nam pjeva.
On se nikad ne navija,
stan je njemu sva avlija.

Kakav jad!

Šta ću sad?

Kako li ću ranit' zorom
kad ne čujem pod prozorom
glas mu mio, glas mu znan:

»Ustaj bako, sviče dan!»

O, taj čas! O, taj glas!

Jutros svanu zora svetla,
ja pogledah — nema petla!?

Nestao je, teško meni,

krupni pe'o moj šareni,

krčeste rujne, snage bujne!

Uvek prvi na bojištu,

uvek prvi na bunjištu.

K'o da gledam — krilom mahne,

zatim stane ča odahne:

»ku-ku-ri-kuuu!»

— čujem diku.

Oj, nevoljo, sa sto lica,

nočas lija prokletnica

za vrat ščepa moju diku

i odjuri s njom šljiviku.

Kraj tog mesta

trag im nesta.

Da nesreća bude veća

još je dugo do proleća.

Nestrpljivo dane brojim

novog petla ča odgojim.

Budilniče, nesrećniče!

Sada deda zamku stavlja,

pa lisici tako javlja:

»Sve te snašlo što ti želim!

Platiće mi, ja ti velim,

tvoja koža, mog mi noža!»

A lisica, gost nezvani,

nasmeja se toj obmani:

»Mani, dedo, neće lija

u tu zamku da dolja!»

Mira SIMIĆ

ZEKO PJEGAVKO

U dubini guste bukove šume živjela je zečica sa svojim sinom, zvanim Pjegavko. Bile su tople ljetne noći pune mirisa i svježine. Pjegavko nije volio izlaziti iz skloništa, jer mu je jarka lopta, koja je šetala nebeskim svodom, zasjenjivala očiće. Duboko, duboko u noći slušao bi priče svoje majke o strašnim lovcima i psima, o svježim kupusovim baštama, raznim događajima i smrti svoga oca kojeg su ubili lovci. U snu bi mu dolazio strašan lovac, a mala sivkasta glavica bi mu se kostriješila i uši polako dizale, dok se ne bi naglo vrcnuo i u temi ugledao blijedu mrlju repića svoje majke.

Okolina mu je postajala sve manja i običnija. Sađa je sa velikom lakoćom mogao preskočiti obližnji grm i brzo, brzo trčati. Jednoga svijetlog jutra Pjegavko je izašao pred sklonište da se malo isunča, nadiše vazduha koji je rasanjivao i donosio opojan miris dalekih trava. Odjednom neki tihi glasić progovori tik uz Pjegavka:

— Dobro jutro, mladiću!

Pjegavko iznenađen više malog crnog mrava, koji je bio sav prljav i umoran od rada.

— Dobro jutro! — odgovori Pjegavko i nabusito podiže lijevi brk.

— Što si tako zamišljen — reče mrav — sigurno se brineš kako ćeš se prehraniti na zimu?

Pjegavko sastavi obrve i važno odgovori:

— The, taman da me i to brine. Za to se uvijek brine moja majka.

Mrav lukavo sijevnu očicama, stavi breme na leđa i produži put. Pjegavka ovaj razgovor sa mravom nije natjerao na razmišljanje jer će se za sve pobrinuti majka.

Te iste večeri sa majkom je došao i njihov rođak, zec poznat pod imenom Dugouško. Bio je to mudar i nadaleko slavan zec.

— Eto, reče Dugouško, sad se ne trebaš brinuti za Pjegavka, jer je on već dosta veliki.

— Oh, ne, ne! Moj mali Pjegavko neće se brinuti, jer mu ja

nalazim hranu — reče majka ljubeci sina.

Dugouško se nasmiješi, a brzi mu se zatresoše kao ljeskove reze na povjetarcu.

Pjegavko se nije ni usudio misliti, da će i on jednoga dana morati tražiti sam hranu.

Sunce je počelo gubiti snagu, a vjetar noćni nije više šaputao toplu pjesmicu, nego hladio njušku i nagonio suze na oči. Šumu je polako obavijala jesen u bijeli baršunasti plašt od magle. Žuto lišće je opadalo. Šumom je nestajalo životinja, jer ih je obarao veliki zimski san.

— Khe, khe! — kašljao je ječ Oštrobodija spremajući lišće za ležaje.

I napokon je pao snijeg. Preko noći mraz je stegao i otvrdnuo bijeli pokrivač. Snježne iglice, koje bockaju kao staklo, ganjao je šumom sjeverac. U skloništu mu je bilo ugodno i toplo, i sav se je žb frkćući od ljutine kad ga je majka vodila do već nadene hrane.

Zima je postajala sve ljuća i nesnosnija. Ali majka je redovno nalazila hranu razmaženom sinu. Na nebu nije bilo više žute lopte i njenog ugodnog sjaja. Noću je samo sova, usamljeno i tužno preletjela šumu. Jednoga dana desi se čudo: majka nije dolazila! Pjegavka je hvatala neka neodređena strava, a ljuti sjeverac zavijavao mu je sklonište svojim bijelim i ostrim iglicama.

«Majku su sigurno ubili strašni lovci» — mislio je Pjegavko i cijelog toga dana plakao. Kasno pred noć krenuo je da potraži hranu i čim je malo dublje zašao u čestak, činilo mu se da ga iza svakog grma vrebaju zažarene oči lovaca i pasa. Srce mu je brzo tuklo i on je tiho cvililo i pogledom tražio nestalu majku, bez koje se nije mogao snaći u ovoj strašnoj okolini.

Sutradan šumske brbljivke, kreje i svrake, šumom su raznolike tužnu vijest da Pjegavko leži mrtav u snijegu pod jednom starom bukvom.

— Nenad Radanović

Posjeta

Juče tačno usred dana iz Sudana stigla četa mališana.

Jedan jaši nilskog konja, drugi sjed na svog slona, a ostali jašu deve vode zebre i nojeve i četiri ljuta lava.

U našem su gradu bili sa svima se izljubili kao da smo braća prava. Našoj djeci poklonili sv dvogrbe one deve i sve zebre i nojeve i četiri ljuta lava.

Nilskog konja pioniru dali Zari.

Velikoga dobrog slona poklonili maloj Dari.

A mi njima aeroplan da se vrata u Sudan.

Risto KREMENOVIC

